

Úřad pro ochranu osobních údajů
Pplk. Sochora 27, 170 00 Praha 7

DO DATOVÉ SCHRÁNKY

v Praze dne 19. 11. 2021

**PODNĚT VE VĚCI PODEZŘENÍ NA PORUŠENÍ ZÁKONA V SOUVISLOSTI S BIOMETRICKÝM
KAMEROVÝM SYSTÉMEM NA LETIŠTI VÁCLAVA HAVLA V PRAZE**

Stěžovatel: Iuridicum Remedium, z.s., se sídlem Přístavní 1236/35, 170 00 Praha 7, jednající jednatelkou
JUDr. Ing. Helenou Svatošovou, IČO: 26534487

Právně zastoupen: Mgr. et Mgr. Jan Vobořil, advokát č. ČAK 15017, se sídlem U smaltovny 1115/32, Praha 7

Datovou schránkou
Plná moc přiložena

I.

Biometrický kamerový systém na Letišti Václava Havla

Ředitelství služby cizinecké policie je věcným gestorem systému automatické biometrické detekce obličejů provozovaném Policií České republiky na Letišti Václava Havla Praha. Systém automatické biometrické detekce obličejů byl vybudovaný na základě usnesení vlády České republiky č. 47/2015, o zvýšení bezpečnosti na mezinárodním letišti Václava Havla v Praze ze dne 19. ledna 2015. Systém je provozován od 15. června 2018 ve zkušebním provozu.

Systém zahrnuje 145 speciálně nastavených kamer. Prvních sto kamer bylo napojeno na software s automatickou detekcí obličejů na základě biometrických údajů a uvedeno do testovacího provozu v tranzitním prostoru letiště 15. 6. 2018. Na základě testovacího provozu bylo vyhodnoceno, že na pokrytí tranzitního prostoru stačí 100 namísto původně plánovaných 145 kamer. V březnu 2019 bylo vládou rozhodnuto o rozmístění dalších 45 kamer ve veřejném prostoru letiště na místa s vysokou koncentrací osob, především kolem informačních tabulí, kde se cestující a jejich doprovod na delší dobu zastavují.¹

Systém funguje tak, že porovnává biometrický obraz tváří osob zachycených kamerovým systémem s policejní databází zájmových osob, do níž jsou data čerpána z informačního systému PATROS. Umožňuje jak porovnávání v online režimu, tak kvůli uchovávání matematických reprezentací tváří osob, které byly zaznamenány kamerovým systémem v posledních 30 dnech, porovnání zpětně.

Do systému mají přístup bezpečnostní sbory, které na letišti působí a to dle vyjádření správce na základě § 11 odst. 1 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, § 14 a § 78 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a § 58 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky.

Dle informací správce nebylo pro provoz systému zpracováno pro provoz kamerového systému s funkcí rozpoznávání tváří posouzení vlivu na ochranu osobních údajů dle čl. 27 Směrnice EP a Rady EU 2016/680, a to ani před jeho spuštěním v roce 2018, ani před jeho rozšířením a modifikací, kdy byl mezi monitorované prostory zahrnut vedle tranzitního i veřejný prostor letiště v roce 2019.

Důkazy:

Žádost o informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím – částečně poskytnutí informací ze dne 24. 8. 2020

II.

Předně považujeme za problematickou otázku právního základu provozu kamerového systému s funkcí rozpoznávání tváří. Při provozu tohoto systému dochází ke zpracování biometrických údajů zpracovávaných za účelem jedinečné identifikace fyzické osoby, Tyta údaje je třeba řadit do zvláštní kategorie údajů dle čl. 10 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání

¹ K tomu viz: <https://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-rozsiri-zabezpeceni-letiste-vaclava-havla-o-145-kamer-s-automaticym-rozpoznavanim-obliceju.aspx>

trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (dále jen „Směrnice“). V souladu s tímto ustanovením lze zpracovávat biometrické osobní údaje pouze tehdy, pokud je to zcela nezbytné, pokud existují vhodné záruky práv a svobod subjektu údajů a pokud je povoleno právem Unie nebo členského státu. Právní předpisy, které směrnici implementují, nicméně nijak neupravují oprávnění policie zpracovávat tímto způsobem biometrické údaje lidí související s provozem systému na rozpoznávání tváří.

Podle § 62 odst. 1 zákona o policii může policie, je-li to nezbytné pro plnění jejích úkolů, pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy osob a věcí nacházejících se na místech veřejně přístupných a zvukové, obrazové nebo jiné záznamy o průběhu úkonu. O toto ustanovení se opírá provoz běžných kamerových systémů. Z uvedeného ustanovení nicméně **nevyplyvá oprávnění policie zpracovávat obrazové záznamy za účelem sestavení biometrické reprezentace tváře, tyto reprezentace dále uchovávat a využívat k porovnávání s matematickými reprezentacemi osob v databázi**. Toto oprávnění nevyplyvá ani z žádných dalších ustanovení zákona o policii ČR. Mám za to, že v daném případě není možné aplikovat obecné oprávnění policie zpracovávat osobní údaje dle § 79 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o policii ČR, které říká, že osobní údaje může policie zpracovávat, pokud je to nezbytné k plnění jejích úkolů. I s ohledem na speciální úpravu zpracování různých zvláštních kategorií osobních údajů včetně údajů biometrických (např. otisků prstů) v dalších ustanovení zákona o policii (např. v § 65, § 79 odst. 3 zákona o policii) mám za to, že právní normu je třeba vykládat tak, že pro biometrické údaje související s rozpoznáváním tváře jakožto zvláštní kategorií osobních údajů, povolení ke zpracování osobních údajů ve smyslu Směrnice zákon neobsahuje. S využitím čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod pak lze dovodit, že policie není oprávněna tyto biometrické údaje zpracovávat.

Mám tedy za to, že takové zpracování je v rozporu s ustanovením čl. 8 odst. 1 a 2 a čl. 10 Směrnice.

III.

Za další porušení zákona pak je třeba považovat skutečnost, že si Policie ČR před spuštěním provozu systému, ale ani v souvislosti s jeho rozšiřováním a úpravami nezpracovala obligatorní posouzení vlivu na ochranu osobních údajů dle čl. 27 Směrnice a § 37 zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.

Policie to obhájí tvrzením, že v době spuštění sledovacího systému do zkušebního provozu nebyla směrnice do národní legislativy transformována a postačovala prý ohlašovací povinnost Úřadu pro ochranu osobních údajů. Mám za to, že tato argumentace není správná a to zejména z důvodu možné přímé aplikace směrnice, ale i z důvodu modifikací systému v průběhu jeho provozu – zejména zahájení monitorování veřejného prostoru letiště na základě rozhodnutí vlády v roce 2019.

Povinnost zpracovat tzv. posouzení vlivu na ochranu osobních údajů je stanovena v čl. 27 Směrnice. Posouzení vlivu zamýšlených operací zpracování na ochranu osobních údajů musí správce údajů provést, pokud je pravděpodobné, že určitý druh zpracování, zejména při využití nových technologií, bude s přihlédnutím k povaze, rozsahu, kontextu a účelům zpracování mít za následek vysoké riziko pro práva a svobody fyzických osob. Používání kamerových systémů k biometrickému rozpoznávání obličeje na veřejných prostranstvích tyto podmínky naplňuje a posouzení vlivu na ochranu osobních údajů bude podléhat vždy. Důvodem je jak to, že dochází ke zpracování zvláštní kategorie údajů, tedy biometrických údajů o tvářích, tak ale i ten, že jde o údaje obrovského množství lidí. Letiště Václava Havla odbavilo v roce 2019, kdy ještě nebyla doprava omezena pandemií celkem 17 804 900 osob, v letech 2020 a 2021 pak šlo o cca 3 000 000 osob. K tomu je třeba připočítat i mnoho dalších osob, které se z různých důvodů pohybují ve veřejné i

transitní části letiště.

Posouzení pak musí obsahovat alespoň obecný popis zamýšlených operací zpracování, posouzení rizik z hlediska práv a svobod subjektů údajů, plánovaná opatření k řešení těchto rizik, záruky, bezpečnostní opatření a mechanismy k zajištění ochrany osobních údajů a k doložení souladu s touto směrnicí, s přihlédnutím k právům a oprávněným zájmům subjektů údajů a dalších dotčených osob.

Zákon o zpracování osobních údajů vešel v účinnost dne 24. 4. 2019, což je více než 14 měsíců poté, kdy byl spuštěn kamerový systém s biometrickou detekcí na Letišti Václava Havla Praha. Směrnice Evropského parlamentu a Rady většinou nemají přímý účinek ve vnitrostátním právu členských států, jako je to u nařízení. Nicméně v čl. 63 odst. 1 Směrnice, který stanoví podmínky provedení ve vnitrostátním právu, ukládá povinnost členských států přijmout, zveřejnit a uvést v platnost právní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí do 6. 5. 2018. Evropský soudní dvůr ve své judikatuře stanovil, že směrnice má přímý účinek, jsou-li její ustanovení bezpodmínečná, dostatečně jasná a přesná, a pokud členský stát Evropské unie neprovedl směrnici ve stanovené lhůtě. Přestože bylo později Evropským soudním dvorem určeno, že tento účinek je jenom vertikální vzestupný, v tomto případě je i tento požadavek splněn, protože Směrnice ukládá povinnost členskému státu chránit citlivé osobní údaje jeho občanů a za tím účelem posouzení dopadů zpracovávat.

Přestože byla Směrnice o ochraně údajů v oblasti prosazování práva přijata již 27. 4. 2016 a stanovovala členským státům povinnost provést ji do dvou let (6. 5. 2018), **nebylo posouzení vlivu na ochranu osobních údajů pro kamerový systém s biometrickým rozpoznáváním obličeje na letišti Václava Havla Praha zpracováno od spuštění kamerového systému dne 15. 6. 2018 dodnes.**

Kromě výše uvedeného je třeba zdůraznit, že v čase docházelo ke změnám kamerového systému včetně navyšování počtu kamer a sledování dosud nesledovaných prostor, a to pravděpodobně minimálně u rozšíření o dalších 45 kamer v roce 2019, tedy v době po nabytí účinnosti zákona o zpracování osobních údajů.

Z výše uvedeného důvodu mám za to, že v daném případě došlo k porušení ustanovení § 37 zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.

IV.

Vzhledem k výše popsaným podezřením žádám, aby ÚOOÚ (i) prověřit, zda jsou výše uvedené skutečnosti pravdivé, a (ii) pokud pravdivé jsou, tak by měl zjednat nápravu a jednotlivá porušení sankcionovat.

Dále žádám, abych byl o vyřízení tohoto podnětu informován.

Mgr. Jan Vobořil, Ph. D.
Advokát, zde právní zástupce Iuridicum Remedium, z.s.